

Motto první: „ZA JEDNOHO KAŽDÉHO OBČANA ČESKÉ REPUBLIKY, KTERÝ SE DÍKY ZNALOSTEM FINANČNÍ GRAMOTNOSTI NEPŘEDLUŽÍ A NESTANE SE TÍM NEZAMĚSTNATELNÝM, UŠETŘÍ STÁTNÍ ROZPOČET ČESKÉ REPUBLIKY CCA 193 TISÍC KČ – COŽ JE PRŮMĚRNÝ NÁKLAD ROZPOČTU ČESKÉ REPUBLIKY V CÚ 2008 NA 1 NEZAMĚSTNANÉHO- A NÁŠ PŘÍSPĚVEK KE ZMÍRNĚNÍ DOPADŮ KRIZE NA ČESKOU EKONOMIKU.“

Ivan Noveský za FINANČNÍ GRAMOTNOST, o.p.s.

„Finanční gramotnost jako nejlepší prevence předlužení občanů“

Česká republika svojí politikou dalšího vzdělávání a celoživotního učení nepochybně patří mezi ty země Evropské unie, které usilují o rozšíření znalostí a dovedností občana. Obecně platí, že čím je občan vzdělanější, tím vyšší je jeho cena na trhu práce jak u tuzemských tak i u zahraničních zaměstnavatelů.

V posledních letech se však stále více projevují negativní důsledky malé nebo zcela chybějící znalosti finanční gramotnosti. Potřeba vzdělávání ve finanční gramotnosti (dále též FG) je základní životní potřebou, protože:

Finanční gramotnost je soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu v současné společnosti.

Většina občanů České republiky považuje život na dluh za zcela normální a uvádí, že jim školní docházka nedala žádné znalosti z oblasti finanční gramotnosti. Mnoho z nich tak proto nevnímá zásadní rozdíl mezi zadlužeností a předlužeností. Velká část občanů České republiky- zejména starší generace- věří reklamě v médiích a zejména reklamě v televizi. U mnoha občanů totiž stále přetrvává pocit, že v televizi, v rozhlasu, či v novinách nemohou být inzerovány nepravdivé či nebezpečné produkty.

Absence finanční gramotnosti bývá nejčastější příčinou nesprávného hospodaření s penězi, s osobními i s rodinnými rozpočty a následného předlužení. Důsledkem předlužení je také narůstající počet nezaměstnaných, kteří by chtěli pracovat, ale jsou na dlouhou dobu, možná prakticky navždy, vyřazeni z oficiálního trhu práce. Legální zaměstnání je pro tyto předlužené občany ekonomicky nevýhodné. Nařízené exekuce nutí nezaměstnané setrvávat v evidenci úřadů práce a další finanční prostředky nezbytné k životu si získávat prací „na černo“. Nedostatky v oblasti finanční gramotnosti proto mnohdy končí rozpadem rodin, sociálním vyloučením občanů a často vedou až ke vzniku sociálně patologických jevů. U takto postižených občanů je téměř jistota, že v příštích letech nejen že nebudou ekonomickým přínosem pro ekonomiku České republiky, ale budou dlouhodobě zatěžovat sociální systém ČR a tím i ekonomiku ČR. Nezaměstnatelnost občanů České republiky z důvodů předlužení má prokazatelně negativní dopad nejen na systém sociálního zabezpečení, ale zbytečně zatěžuje celou ekonomiku.

Málokdo z českých občanů nemá v okolí svých známých a přátel, či přímo v příbuzenstvu někoho, kdo by neměl negativní zkušenosti s půjčkami, či přímo s předlužením. Bylo mnoho případů neúspěšných živnostníků, kteří ač profesně velmi zdatní, zkrachovali, protože neměli základy finanční gramotnosti. O podnikatelské gramotnosti, která je dle Hospodářské komory i autora, zcela nezbytná pro úspěšné zahájení podnikání, ani nemluvě.

Velkou dynamiku nárůstu předlužování českých občanů a domácností potvrzují i statistiky Českého statistického úřadu. Roste počet realizovaných exekucí na dávky státní sociální podpory, apod. Počet nařízených exekucí lze použít jako jeden z indikátorů předlužení. V nárůstu se zatím ještě neprojevil vliv masivních reklamních kampaní v médiích v roce 2008, kdy statistika až se zpožděním zachytí výsledky této mnohasetmilionové reklamní kampaně namířené proti všem skupinám obyvatel, bez ohledu na věk, vzdělání a sociální postavení. V současné době přehlcné soudy nepochybně prodlevu ve statistickém vyjádření dále zvětší.

Toto vše je velký problém lidský i ekonomický a sociální ve fungující ekonomice. V ekonomice, která se propadá do světové krize se všechny negativní jevy vyplývající z nedostatku finanční gramotnosti násobí až umocňují.

Setkali jsme s problémem předlužení a z toho plynoucí nezaměstnatelnosti předlužených občanů již na konci roku 2007 při realizaci jednoho z největších projektů MPSV spolufinancovaného Evropským sociálním fondem „Pomoc dlouhodobě nezaměstnaným na Ostravsku a Mostecku“. Tento velmi kvalitní projekt MPSV, realizovaný pod chráněným názvem „Dost dobrá šance“ měl jako hlavní naplňovaný indikátor vyškrtnutí (z důvodu zaměstnání) více než 1.000 dlouhodobě nezaměstnaných z regionu Ostrava a Most. Neočekávaný úspěch projektu tj. 1.162 zaměstnaných vyškrtnutých z evidence úřadů práce je výsledkem kombinace perfektní realizace projektu společností COFET, a.s. a výuky finanční gramotnosti v tomto projektu. Právě při realizaci projektu Dost dobrá šance již na konci roku 2007 vznikla velmi masivní veřejná potřeba vzdělávání občanů v oblasti finanční gramotnosti. MPSV proto uložilo realizátorovi projektu zajistit pro klienty projektu základní školení finanční gramotnosti zaměřené co nejvíce na ochranu spotřebitelů.

Evropská unie formou doporučení svým členským státům ukládá zajistit vzdělávání občanů v oblasti finanční gramotnosti. Odborníci z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy kladou výuku finanční gramotnosti z hlediska priorit velmi vysoko. V roce 2008 byla založena nezisková společnost FINANČNÍ GRAMOTNOST, o.p.s., která vznikla účelově pro potřeby vzdělávání a poradenství v oblasti finanční gramotnosti jako prevence předlužení. Akreditovaná společnost COFET, a.s. školí dospělé občany ve finanční gramotnost již třetím rokem, nyní již ve spolupráci s FINANČNÍ GRAMOTNOSTÍ, o.p.s. Společně vytvořily a ověřily na téměř třech tisících proškolených občanů ucelený systém výuky finanční gramotnosti pro dospělé (od 14 let do 115 let věku) dle standardů finanční gramotnosti MŠMT. Dalších několik tisíc občanů využilo poradenských služeb. Pro jednotlivé cílové skupiny se vzdělávání finanční gramotnosti liší rozsahem, intenzitou, vše důsledně respektuje Standardy Finanční gramotnosti.

Jak bylo již výše uvedeno, nyní v době krize se všechny negativní dopady na občany vyplývající z nedostatku finanční gramotnosti násobí, až umocňují. Zvláště ohroženi jsou nyní propouštění zaměstnanci, zaměstnanci ve společnostech s odstavkou, apod. Díky tomu se finanční gramotnost, která ještě uprostřed léta 2008 byla mnohými funkcionáři vnímána negativně, přímo jako zbytečnost, stala pozitivně diskutovaným tématem. V televizi i v rozhlasu se o finanční gramotnosti začalo otevřeně diskutovat- např. Krotitelé dluhů, Ztráty a naděje. Začaly vycházet knihy o finanční gramotnosti- např. Už nikdy dlužníkem od paní Lucie Vrbkové, učebnice finanční gramotnosti včetně metodik. Dnes představovaný Slabikář finanční gramotnosti je dalším významným kvalitativním posunem v oblasti finanční gramotnosti a mohl by se stát základním učebním materiálem všech lektorů FG.

Pokud se podaří udržet vysoce nastavenou kvalitu vzdělávání finanční gramotnosti a realizovat jednotný systém vzdělávání lektorů FG, mohla by mít Česká republika mnohem méně starostí s předluženými občany.

Motto druhé a závěrečné, k jehož splnění však nepochybně přispěje i tento seminář:

„ZAJISTIT VZDĚLÁVÁNÍ ZÁKLADŮ FINANČNÍ GRAMOTNOSTI MINIMÁLNĚ PRO 10 MILIONŮ OBČANŮ ČESKÉ REPUBLIKY.“

www.financnigramotnost.eu

www.cofet.cz

ivan@novesky.cz

V Praze 31. 3. 2009

SENÁT Parlamentu České republiky
